مروری بر کتاب
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۱۴، خرداد ۱۳۹۴، ۲۵۴-۲۵۳

مروری بر کتاب «اپیدمیولوژی نوین»

A review on the book "Modern Epidemiology"

محسن رضائیان[۱]

M. Rezaeian

سومین چاپ کتاب «اپیدمیولوژی نوین» (Modern Epidemiology) در سال ۲۰۰۸ میلادی و توسط انتشارات Lippincott Williams Wilkins با قیمت ۱۰۱ دلار، روانه بازار کتاب شد. سرنوشت این کتاب، همانند سرنوشت دانش اپیدمیولوژی، بسیار جذاب و شنیدنی است. چاپ اول کتاب ۲۰ سال قبل از چاپ سوم، یعنی در سال ۱۹۸۸ میلادی منتشر شده بود. چاپ اول، فقط یک نویسنده داشت و بسیار کم حجم بود. چاپ دوم کتاب ۱۲ سال بعد از چاپ اول، یعنی در سال ۲۰۰۰ میلادی و با دو نویسنده اصلی و همکاری تعدادی از متخصصین رشته در زمینه‌های مختلف و با حجم وسیعتری منتشر شد تا منعکس کننده روند رو به رشد دانش اپیدمیولوژی باشد. اما، چاپ سوم، با سه نویسنده اصلی یعنی Geenland, Rothman و Lash همراه با همکاری شانزده متخصص دانش اپیدمیولوژی در زمینه‌های مختلف، به رشته تحریر در آمده است تا هر چه بیشتر در بر گیرنده زوایای گوناگون این دانش در حال توسعه باشد.

چاپ اخیر کتاب در ۷۵۸ صفحه و در برگیرنده ۳۳ فصل است که در چهار بخش مختلف و به شکل نسبتاً استادانه‌ای به دنبال هم آمده‌اند. البته، لازم به توضیح است که فصل اول کتاب با عنوان مقدمه، جدای از این چهار بخش قرار دارد. بخش اول کتاب، در برگیرنده ۴ فصل و با عنوان «مفاهیم پایه» (Basic Concepts) به خوانندگان کتاب کمک می‌کند تا درک صحیحی از مفاهیم بنیادین رشته نظیر: علیت، اندازه گیری‌های رویداد، اندازه‌های تأثیر و ارتباط و موضوعاتی از این دست داشته باشند.

بخش دوم کتاب با عنوان «طراحی و اجرای مطالعه» (Study design and conduct) در برگیرنده ۷ فصل می‌باشد که توضیح دهنده انواع مطالعات اپیدمیولوژیک، نظیر مطالعات همگروهی، مطالعات مورد شاهدی و موضوعاتی نظیر دقت و اعتبار در طراحی و تجزیه و تحلیل مطالعات اپیدمیولوژیک است. بخش سوم کتاب با عنوان «تجزیه و تحلیل داده ها» (Data analysis) در برگیرنده ۸ فصل و پوشش دهنده موضوعاتی نظیر تجزیه و تحلیل‌های گروه بندی شده (Categorized) و طبقه بندی شده

۱- استاد گروه آموزشی پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
تلفن: ۳۴۲۶۴۰۰۳-۰۳۴، دورنگار: ۳۴۲۵۵۲۰۹-۰۳۴، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-09]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1394.14.3.9.1]

(Stratified) و موضوعاتی نظیر آمار بیزین (Bayesian Statistics) تجزیه و تحلیل تورش (Bias analysis)، مدل‌های رگرسیون (Regression models) و موضوعاتی از این دست می‌باشد.

بالاخره بخش چهارم کتاب نیز، با عنوان «موضوعات خاص» (Special Topics) با ۱۲ فصل در برگیرنده مباحث بسیار متنوعی به ویژه از شاخه‌های دانش اپیدمیولوژی، نظیر اپیدمیولوژی بالینی (Clinical epidemiology)، اپیدمیولوژی اجتماعی (Social epidemiology)، اپیدمیولوژی تغذیه (Nutritional epidemiology) و موضوعاتی از این دست می‌باشد. همچنین، مطالعات اکولوژیک (Ecological studies) که بیشتر به بخش دوم کتاب مرتبط می‌شود نیز در این بخش قرار داده شده است.

اگر چه نهایت تلاش به عمل آمده است تا اغلب موضوعات مهم اپیدمیولوژیک در این کتاب آورده شوند، اما توجه به این نکته ضروری است که این کتاب بر اساس مسائل و مشکلات اپیدمیولوژیست‌ها در کشورهای پیشرفته به ویژه آمریکای شمالی به رشته تحریر در آمده است. بنابراین، جای خالی موضوعات بسیار مهمی نظیر اپیدمیولوژی جنگ و درگیری‌های نظامی (۱) و اپیدمیولوژی بلایای طبیعی (۲) که بیشتر گریبانگیر اپیدمیولوژیست‌ها در کشورهای در حال توسعه می‌باشد، در این کتاب مشهود است. همچنین، جالب توجه است که در سرتاسر کتاب، فقط یک بار به واژه فقر (Poverty) و آن هم در صفحه ۵۳۶ کتاب و در فصل اپیدمیولوژی اجتماعی اشاره شده است.

صرف نظر از این موضوعات، کتاب حاوی مطالب بسیار ارزشمندی است و از این رو، مطالعه آن به تمامی اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته اپیدمیولوژی و سایر علاقمندان به این رشته که مشتاق درک بنیادین از این رشته می‌باشند، توصیه می‌گردد.

References

[1] Rezaeian M. War Epidemiology: An Urgent Plea. *Epidemiology* 2015; 26(1): 10-11.

[2] Rezaeian M. Epidemiological approaches to disasters and emergencies within the Middle East region. *Middle East J Emerg Med* 2007; 7: 54-6.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-09]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1394.14.3.9.1]